

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД**

Петра Кочића бр. 2, 79220 Нови Град • телефон: +387 52 720 900 • факс: +387 52 720 901

АНАЛИЗА АНКЕТЕ

„Ставови привредног сектора о условима пословања,
задовољству услугама локалне самоуправе, доступности и
квалитету комуналних услуга и потреба за радном снагом за
2025. годину“

Јануар 2026.г.

САДРЖАЈ:

1. УВОД.....	2
2. МЕТОДОЛОГИЈА	3
2.1. Узорак.....	3
2.2. Прикупљање података.....	4
3. РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ ИСТРАЖИВАЊА.....	5
3.1. Потреба за радном снагом и обукама.....	5
3.2. Препреке у пословању и задовољство услугама локалне самоуправе	8
3.3. Трошкови пословања.....	13
3.4. Приступ финансијама.....	15
3.5. Квалитет инфраструктуре и комуналних услуга	18
4. ЗАКЉУЧЦИ	21
5. ПРЕПОРУКЕ.....	23

1. УВОД

Овај документ презентује резултате истраживања „Ставови привредног сектора о условима пословања, задовољству услугама локалне самоуправе, доступности и квалитету комуналних услуга и потреба за радном снагом за 2025. годину“, које је Одсјек за управљање развојем у сарадњи са Одјељењем за привреду и пољопривреду Општинске управе Општине нови Град спровео у новембру и децембру 2025.године. Истраживање је спроведено путем анкетног упитника за пословни сектор на подручју општине Нови Град, при чему је анкетирано је 20 пословних субјеката.

Годишња истраживања „Ставови привредног сектора о условима пословања, задовољству услугама локалне самоуправе, доступности и квалитету комуналних услуга и потреба за радном снагом" на подручју општине Нови Град се спровode од 2018. године, те се резултати овог истраживања презентују у склопу анализе која обухвата све аспекте истраживања: услови пословања на локалном нивоу, задовољство услугама локалне самоуправе, доступност и квалитет комуналних услуга и ставови привреде о потребној радној снази.

Циљ истраживања је да се дође до сета квантитативних и квалитативних информација које обухватају ставове привредника и предузетника о условима пословања на локалном и републичком нивоу, задовољство услугама локалне самоуправе, доступност и квалитет комуналних услуга и потребе за радном снагом. На основу добијених резултата, општинска управа ће настојати унаприједити и побољшати сет услуга за које се утврди да су неадекватне или неповољно оцијењене од стране корисника тих услуга.

На подручју општине Нови Град послује 145 привредних друштава и 423 самостална предузетника који су у 2025.години запошљавали просјечно 3.471 радника (према подацима Пореске управе Републике Српске). По подручјима дјелатности, највећи број запослених је у области трговине на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала (870 запослених или 25,06%), прерађивачкој индустрији (653 запослених или 18,81%) и образовање (377 запослених или 10,86%). Када је прерађивачка индустрија у питању, највећи број запослених је у области текстилне, дрвопрерађивачке, прехранбене, машинске и металопрерађивачке индустрије.

Анкетни упитник је током истраживања дистрибуисан електронским путем, а позив за учествовање у истраживању послан је на адресе 40 привредних субјеката, који представљају репрезентативан узорак цјелокупне привреде Новог Града. Поред тога, обавјештење о спровођењу анкетања и позив за учествовање је објављен на интернет страници Општине Нови Град. Повратне одговоре доставило је 20 субјеката, што чини 3,52% од укупног броја пословних субјеката.

2. МЕТОДОЛОГИЈА

Методологија израде овог документа подразумијевала је прикупљање, коришћење и обраду података добијених из анкете 20 предузећа која послују на подручју општине Нови Град, као и анализе статистичких података и података из званичних извјештаја и информација Општине Нови Град. Анкета је дистрибуисана електронским путем. Анкетом је обухваћено укупно 20 привредних субјеката. Добијени одговори су довољно релевантни за општи утисак о ставовима предузећа и предузетника о потребама за радном снагом на подручју општине Нови Град. Подаци из истраживања су представљени бројчано, процентуално и графички, у зависности од сложености питања, односно одговора испитаника.

2.1. Узорак

У сврху ове анкете припремљен је анкетни упитник путем Google forms-а, а линк анкетног упитника је: <https://forms.gle/9zw4f11SYtPJMPA17>. Анкетни упитник је упућен на 40 адреса привредника и предузетника који раде на територији општине Нови Град. Поред тога, обавјештење о спровођењу анкетирања и позив за учествовање је објављен на интернет страници Општине Нови Град, на линку: <https://www.opstina-novigrad.com/vijesti/u-toku-godisnje-anketiranje-poslovnog-sektora-na-podrucju-opstine-novi-grad-2/>.

Циљ је био да се повратне информације добију од најмање 15 пословних субјеката, што је у складу са Поткритеријумом 2.5. IV едиције BFC SEE стандарда, према којем је потребно да се анкетирање привреде врши на узорку од минимум 2% од укупног броја компанија, што за подручје општине Нови Град износи 12 пословних субјеката.

Као што је горе наведено, очекивани минимални статистички узорак био је 15 попуњених упитника, а како је одговоре доставило 20 пословних субјеката, може се сматрати да је анкета успјешно спроведена.

Истраживањем је обухваћено 3,52% пословних субјеката која запошљавају 5,01% радника на подручју општине. Структуру анкетираних субјеката чини 12 самосталних предузетника (60%), 7 привредних друштава (35%) и 1 пољопривредна задруга (5%). По дјелатности, највише је анкетираних из области прерађивачке индустрије (10 субјеката која запошљавају 153 радника), те 10 субјеката из осталих дјелатности са укупно 21 запосленим радником.

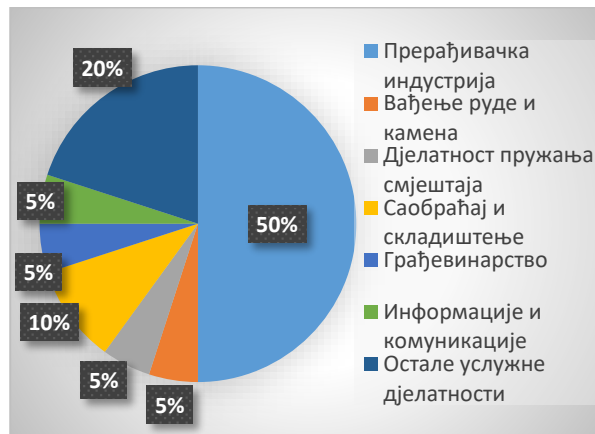
Ако посматрамо структуру анкетираних предузећа по величини, 14 анкетираних (70%) припада групи микро предузећа (до 10 запослених), и 6 анкетираних (30%) припада групи малих предузећа (од 10-50 запослених)

Структура анкетираних субјеката по подручју дјелатности и броју запослених:

Подручје дјелатности	број анкетираних	број запослених
Прерађивачка индустрија	10	153
Вађење руде и камена	1	3
Дјелатност пружања смјештаја	1	1
Саобраћај и складиштење	2	1
Грађевинарство	1	3
Информације и комуникације	1	2
Остале услужне дјелатности	4	11
УКУПНО:	20	174

Иако, узорак анкетираних привредних субјеката чини 3,52% од укупног броја пословних субјеката, он је довољно релевантан за анализу локалне привредне структуре:

- узорак обухвата предузећа различитих величина, што омогућава увид у специфичне потребе и изазове са којима се суочавају различити сегменти привреде,
- у узорак су укључене привредне дјелатности које имају кључну улогу у економији општине, посебно прерађивачка индустрија.
- добијени су подаци од субјеката са укупно 174 запослених значајно повећава тежину резултата. Овај број запослених представља релевантан узорак у контексту локалног тржишта рада, пружајући корисне информације за доносиоце одлука у области економског развоја.

Када је прерађивачка индустрија у питању, анкетирани су субјекти из:

- **Дрвопрерађивачке индустрије**- 4 субјекта - 2 привредна друштва и 2 самостална предузетника са 24 запослена,
- **Текстилне индустрије** – 3 субјекта - 2 привредна друштва и 1 предузетник са 89 запослених.
- **Прехрамбене индустрије** - 2 субјекта - 1 привредно друштво са 26 запослена и 1 самостални предузетник са 11 запослених
- **Штампарске индустрије**- 1 субјекат (9%) - 1 привредно друштво са 3 запослена.

2.2. Прикупљање података

Анкета је спроведена у мјесецу новембру и децембру 2025. године, путем online анкете на адреси: <https://forms.gle/gDqCs94pfgk31PB16> која је упућена на 40 адреса, која представљају најрепрезентативнији узорак локалне привреде (предузећа која запошљавају највише радника, по најзаступљенијим дјелатностима). Поред тога, обавјештење о спровођењу анкетирања и позив за учествовање је објављен на интернет страници Општине Нови Град, на линку: <https://www.opstina-novigrad.com/vijesti/u-toku-godisnje-anketiranje-poslovnog-sektora-na-podrucju-opstine-novi-grad-3/>.

Одговори су похрањени путем израђеног обрасца на Google Forms, а резултати анкетирања су дати у форми готових извјештаја у табеларном облику као и у форми графикана те су као такви упоредиви са подацима других извора, као што су статистички извјештаји и сл. Повратне одговоре доставило је 20 субјеката, што чини 3,52% од укупног броја пословних субјеката.

Привреднике и предузетнике који нису испунили упитнике, запослени у Одсјеку за управљање развојем и Одјељењу за привреду и пољопривреду су контактирали телефоном, пружајући

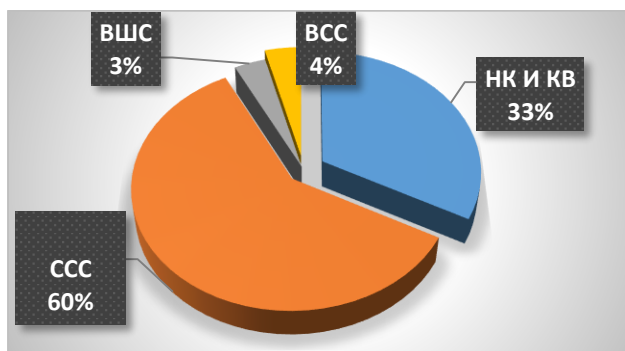
додатне информације о анкети и нудећи могућност да им у томе помогну лично, ручним попуњавањем анкете у њиховом присуству. Упркос овом додатном ангажману, одзив је остао на истом нивоу, а већина контактираних навела недостатак времена као главни разлог за неодговарање, а мањи број изразио незинтересованост.

3. РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ ИСТРАЖИВАЊА

3.1. Потреба за радном снагом и обукама

Број и структура запослених у анкетираним предузећима:

Степен стручне спреме	Број
НК И КВ радници	57
ССС (III, IV и V степен)	104
ВШС (VI степен, 180 бодова)	6
ВСС (VII степен, 240 бодова)	7
УКУПНО	174

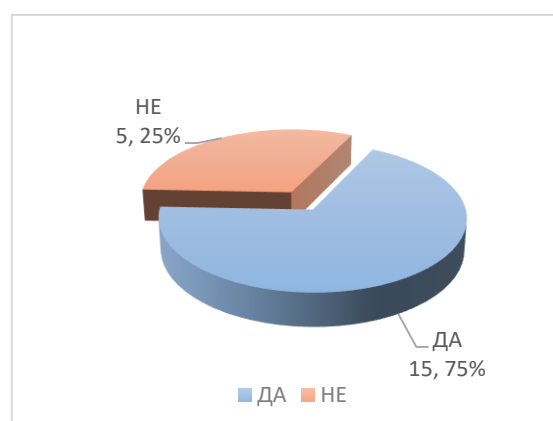
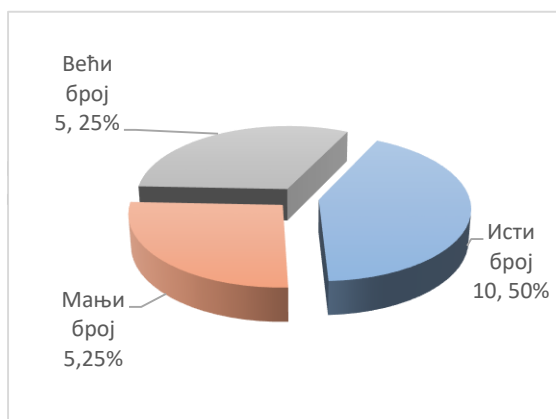

Као што се може видјети, анкетирани привредни субјекти су у тренутку анкетирања имали 174 запослена међу којима је највише било оних са средњом стручном спремом- 104 или 60%. Анкетирани пословни субјекти запошљавају 174 радника од чега су 27 радника запослена на одређено вријеме, а 147 радника на неодређено вријеме.

На анкетно питање „**Да ли сте мијењали број запослених у последње три године**“, половина пословних субјеката (50%) одговорила је да су задржали исти број запослених. То указује на стабилност или уобичајене услове на тржишту рада у овим компанијама. Може бити и знак да се привредни субјекти нису осјећали довољно сигурно за проширење пословања или да су били ограничени економским условима или другим факторима. 25% субјеката је изјавило да је смањило број запослених, што може указивати на проблеме као што су смањена потражња, економски изазови или оптимизација рада, што доводи до смањења потребе за радном снагом. Исто тако 25% субјеката је изјавило да су повећали број запослених, што указује на позитивне трендове као што су раст пословања, ширење производних капацитета, или побољшање у економским условима које омогућавају привредним субјектима да запосле више радника.

На питање „**Да ли планирате запослење нових радника у наредне три године(2026-2028.г.)?**“, већина пословних субјекта (15 или 75%) је навело да планира запошљавање нових радника у периоду од 2026. до 2028. године, што указује на позитиван тренд у запошљавању и потенцијални раст пословања. Подаци показују да се већ у 2026. години очекује запошљавање око 38 радника, што може бити знак повећане потражње за радном снагом и економске стабилности у одређеним секторима. Ипак, чињеница да пет испитаника не планира

запошљавање може указивати на различите изазове, попут ограничених ресурса, неизвјесности на тржишту или недостатка потребе за додатном радном снагом.

Профили радне снаге који ће бити најпотребнији на основу анкете су : техничари електронике, багеристи, конфекционари, столари, инжињер рударства, ИТ стручњаци, CNC оператери, Web дизајнери, помоћни радници у графичкој обради материјала.

На питање „**Да ли сте у протекле 3 године имали недостатка са радном снагом?**“ 8 или 40% испитаних привредника је одговорило потврдно, док је 12 или 60% **наведено да таквих проблема није имало**. Овакав резултат указује, да иако већина привредника није била директно погођена недостатком радне снаге, значајан део привредника осјећа овај проблем.

Разлози због којих дио привредника није имао потешкоћа могу се огледати у сталбиној структури запослених, док са друге стране, **привредници који су се суочили са недостатком радне снаге као кључне разлоге наводе одлив радника у иностранство, недовољну заинтересованост домаће радне снаге, као и неусклађеност између потребних и расположивих квалификација на тржишту рада.**

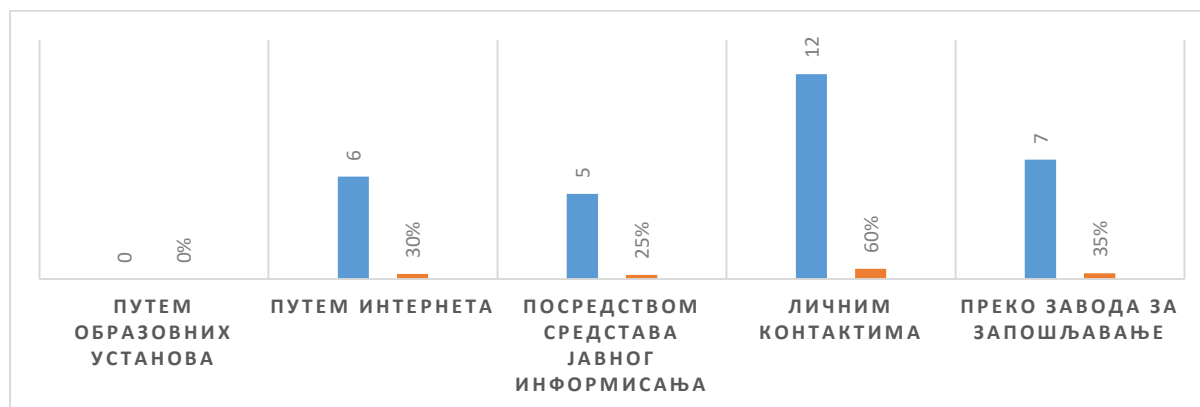
Анализа резултата анкете на питање "**Како уобичајено тражите нове раднике?**" показује да су најчешћи начини запошљавања радника били лични контакти и Завод за запошљавање.

- **Личним контактима** је нове раднике тражило 12 пословних субјеката, што чини 60% од укупног броја анкетираних. Овај податак указује на важност личних веза и препорука у процесу запошљавања, што је често бржи и ефикаснији начин за пронаћи кандидате који одговарају специфичним потребама послодавца.
- **Преко Завода за запошљавање** је нове раднике тражило 7 субјеката, односно 35%, што указује на важност институционализованих канала запошљавања у проналажењу радне снаге, посебно за субјекте који можда немају развијене мреже контаката.
- **Путем интернета** нове раднике је тражило 6 субјекта (30%), што су мање коришћени канали у овом узорку, али и даље присутни као могућности за привлачење кандидата, посебно за позиције које захтевају шире тражење.
- **Посредством средстава јавног информисања** као канала за запошљавање навело је 5 субјеката (25%), што указује на значај медија у процесу проналажења радне снаге.
- **Путем образовних установа** нико од анкетираних субјеката није тражио нове раднике, што указује на недовољну повезаност између образовних институција и послодаваца у овом контексту, као и на могућност побољшања овог сегмента као извора будуће радне снаге.

Ови подаци указују на то да су лични контакти и институционализовани канали као што је Завод за запошљавање најпопуларнији начини за проналажење радне снаге, док постоји значајан

простор за унапређење употребе интернет платформи и сарадње са образовним установама у процесу запошљавања.

Уобичајен начин тражења нових радника:

Анализа резултата анкете **на тему стимулативних мјера за раднике** показује да привредни субјекти у општини Нови Град најчешће користе повећање плате као основни облик подстицаја.

- **Повећањем плате** раднике стимулише 12 од 20 анкетираних послодаваца, што чини 60% укупног узорка. Ово указује на то да је финансијска компензација и даље најважнији фактор задржавања радне снаге.
- **Исплатом награда** за успјешност и изузетне резултате у раду додатно мотивише своје запослене 5 послодаваца (25%), што сугерише да се овај вид стимуланса ријеђе примјењује, али може играти значајну улогу у награђивању најбољих појединаца.
- **Повећан број годишњих одмора** спроводи 5 послодаваца (25%), јер се на тај начин доприноси већем задовољству запослених, смањењу стреса, те слободно вријеме утиче позитивно на мотивацију и продуктивност радника.

Ови резултати показују да је материјална стимулација главни механизам подстицаја радника, док су нематеријалне мјере, попут професионалног развоја и награђивања изузетних резултата, мање заступљене.

Анализа резултата анкете показује да, **њиховим запосленима није потребно додатно образовање, преквалификација** или верификација знања стеченог на радном месту. Конкретно, 16 од 20 испитаника (80%) је навело да не постоји потреба за додатним усавршавањем радне снаге, док је 4 испитаника (20%) изјавило да таква потреба постоји.

Привредници су дали више конкретних приједлога за ријешавање проблема обезбеђења радне снаге, који се могу груписати у неколико кључних области:

1. Фискални подстицаји и смањење трошкова пословања:

- Смањење стопе доприноса и пореза на плате,
- Смањење финансијских обавеза према радницима у нестабилним тржишним условима,
- Подстицајна средства за новозапослене и друге олакшице за предузетнике.

2. Професионални развој и образовање радника:

- Преквалификација и доквалификација радника,
- Обука или курсеви за специфичне послове,
- образовање за дефицитарна занимања,
- Преквалификација радне снаге путем Завода за запошљавање,
- Школовање кадрова у складу са потребама тржишта.

3. Регулаторне мјере и сузбијање нелегалног рада:

- Повећана инспекцијска контрола нелегалних сервиса, што би подстакло њихову регистрацију и довело до већег броја формално запослених радника.

4. Финансијска стабилност радника:

- Осигурање редовне исплате примања као кључног фактора задржавања радне снаге.

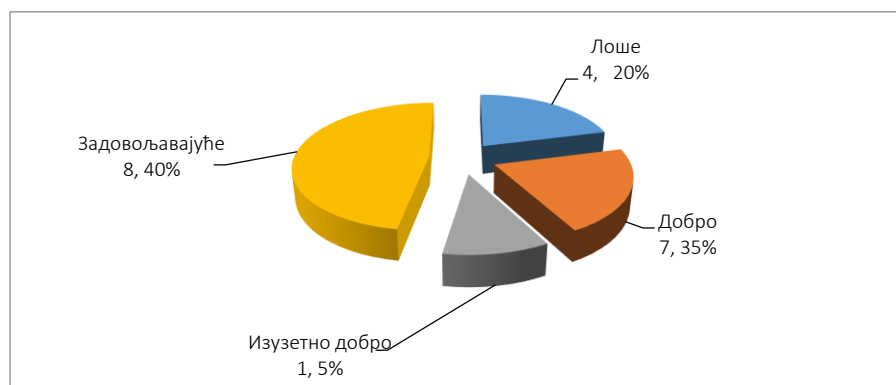
Резултати анкете указују на комплексност проблема на тржишту рада, који укључује и високе трошкове пословања, недостатак квалификоване радне снаге, али и потребу за регулаторним реформама и већом подршком предузетницима. Стратешки одговор на ове изазове могао би укључивати координацију између државних институција, образовног система и послодаваца како би се створили услови за одрживи раст запослености.

3.2. Препреке у пословању и задовољство услугама локалне самоуправе

На питање о мишљењу пословних субјеката о Новом Граду као мјесту за пословање, одговори су показали подијељене ставове. Највећи број испитаника 8 (40%) сматра да је Нови Град **задовољавајуће** мјесто за пословање, што указује да основни услови постоје, али да има простора за унапређење. Њих 7 (35%) оцијенило је Нови Град као **добро** мјесто за пословање, што указује на позитивна искуства, стабилно пословно окружење и потенцијал за даљи развој. Разлози за ову оцјену могу бити повољна локација, подршка локалне заједнице и раст привредних активности.

Само 1(5%) испитаник је Нови Град град оцијенио као **изузетно добро** мјесто за пословање, док са друге стране 4 (20%) испитаника су изразила лоше мишљење, што указује на постојање проблема као што су недостатак већих финансијских подстицаја, слабија инфраструктура или недовољна подршка институција.

Мишљење пословних субјеката о Новом Граду као мјесту за пословање:

Позитивне и негативне околности за пословање у Новом Граду

Анализа добијених података указује на значајне факторе који утичу на пословно окружење у Новом Граду, како у позитивном, тако и у негативном смислу. **Најзначајнији позитивни фактори** су:

- Једноставан приступ домаћем и међународном тржишту-граница са ЕУ, извозни потенцијал 10 (50%),
- Добра сарадња са органима локалне управе 8(40%),
- Велик број људи у дијаспори 7(35%),
- Богатство природним ресурсима 7(35%).

Ово су важни предуслови за развој предузетништва, нарочито за субјекте оријентисане ка извозу.

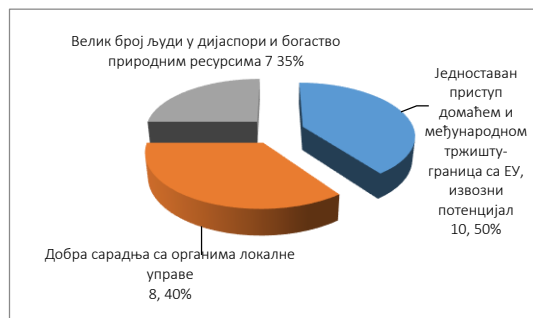
Међутим, уочавају се **озбиљне препреке које ограничавају пословни амбијент**. Највећи проблем представља **најављено смјештање радиоактивног отпада** на Трговској гори. Од 20 пословних субјекта, њих 12 или (60%) истиче овај проблем, што представља осјетно најдоминантнији одговор, када су у питању препреке за пословање у Новом Граду. Осим тога, истичу се и:

- Нелојална конкуренција и рад на црно 13 (65%).
- Ономогућен теретни прекогранични саобраћај преко граничног прелаза Нови Град - 10 (50%),
- Депопулација, недостатак радне снаге и неповољна образовна и економска структура становништва - 8 (40%),
- Велик број различитих парафискалних и фискалних намета (таксе, накнаде, порези и сл) - 6 (30%),

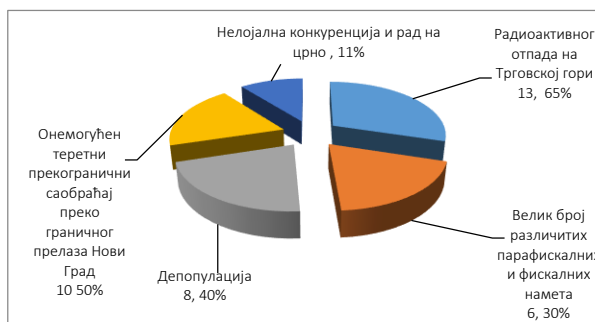
Ови фактори ограничавају развој привреде, утичу на смањену конкурентност домаћих субјеката и смањују интерес инвеститора. У овом контексту, неопходно је креирање стратегије за ублажавање наведених проблема, како би се искористиле предности које општина већ посједује.

Као још неке од негативних фактора привредници наводе и нестабилну политичку ситуацију у БиХ, затим недовољна финансијска средства за започињање бизниса, одсуство производних и прерађивачких фирми већег обима пословања које могу подстаћи остале мање привреднике на раст, ниске плате запослених, млади немају развијен предузетнички дух, одсуство осјећаја за опште добро и заједништво, те глобална економија која гуши мале и средње привреднике.

Позитивне околности за пословање у Новом Граду:

Негативне околности за пословање у Новом Граду:

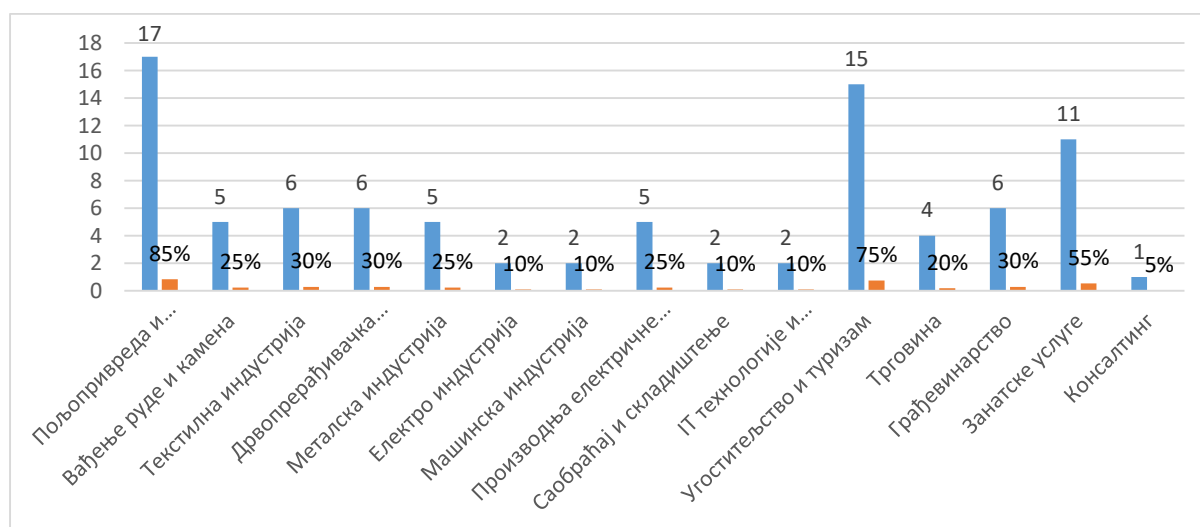
На питање „**Да ли по Вашем мишљењу намјера смјештања радиоактивног отпада на Трговској гори утиче на пословање у општини Нови Град?**“, велика већина испитаника њих 18 или 90% сматра да **има утицај**. Овакав став указује на изражену забринутост пословних субјеката због могућих негативних посљедица по привредни амбијент. Разлози за то су: смањење инвестиционе активности, ризици по здравље становништва и животну средину и сл. Само 1 или 5% испитаник сматра да намјера нема утицаја. Такође 1 испитаник или 5% је одговорио да није сигуран, што указује на недовољну информисаност у вези истог.

На питање „**Да ли намјера смјештања радиоактивног отпада на Трговској гори утиче на имиџ и инвестициону привлачност општине Нови Град?**“, готово сви испитаници њих 19 или 95 % сматрају да би **утицало негативно**. Резултат указује на то, да би овакав пројекат озбиљно нарушио углед општине и смањио њену атрактивност, како за инвеститоре, тако и за туристе који долазе на ријеку Уну и Сану. Негативан имиџ може утицати на одлуке о улагању, развоју нових пословних подухвата и отварање нових радних мјеста. 1 испитаник или 5% је одговорио да **није сигуран** да би смјештање радиоактивног отпада на Трговској гори утицало на имиџ Општине.

„У којим секторима, по Вашем мишљењу, постоји највећи потенцијал за покретање профитабилног пословања у Новом Граду“

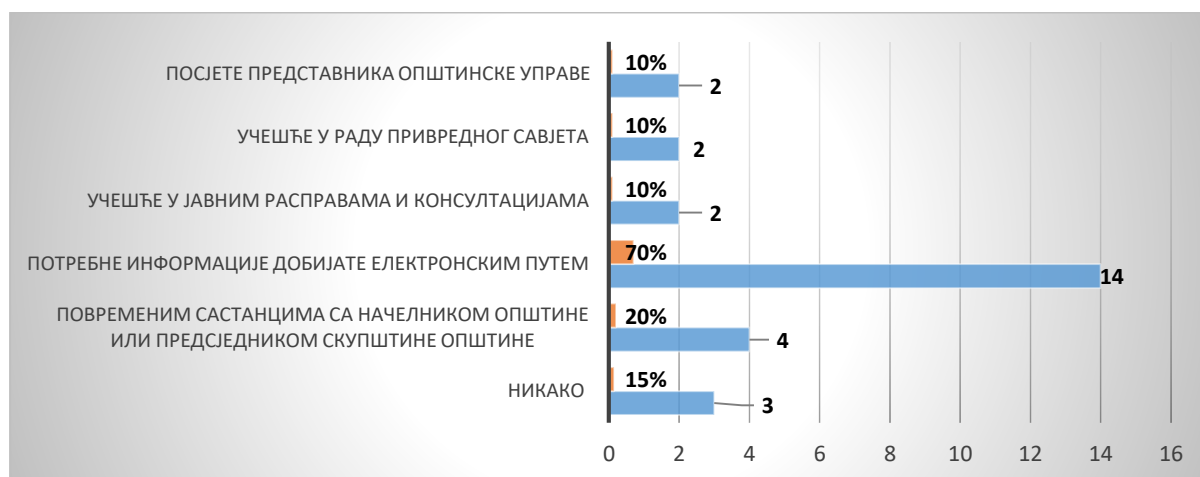
Од укупно 20 анкетираних привредних субјеката, чак 17 привредних субјеката или 85%, као највећи потенцијал за покретање профитабилног пословања у Новом Граду наводе „**пољопривреда и производња хране**“, док је за друге највећи потенцијал угоститељство и туризам, занатске услуге, дрвопрерађивачка и текстилна индустрија.

Највећи потенцијал за покретање профитабилног пословања:

Од 20 анкетираних привредних субјекта, њих 14 или 70% се изјаснило да има комуникацију са Општинском управом општине Нови Град. Највећи број њих комуницира **путем електронске поште, телефона или факса**, а одмах иза њих слиједе они који комуницирају директним састанцима са руководећим особама Општинске управе и Скупштине општине. 3 анкетирана привредна субјекта или њих 15% уопште **нема комуникацију са Општинском управом**. 2 или 10% привредних субјекта као вид комуникације наводе учествовање у раду Привредог савјета. Као најпожељније облике комуникације у будућем периоду представници привредних субјекта наводе редовне састанке у Општинској управи, као и посјете представника Општинске управе привредним субјектима. Иако већина привредних субјекта има успостављене и устаљене механизме комуникације са Општинском управом, потребно је и даље радити на побољшању комуникације са привредним субјектима.

Комуникација са Општинском управом:

На питање о упознатости и коришћењу електронских услуга општине Нови Град (eDokumenti, eMatičar, eDijaspora, eStatus), резултати анкете су показали сљедеће:

1. Упознатост са електронским услугама:
 - 9 привредних субјеката (45%) је упознато са електронским услугама (eDokumenti, eМатичар, eDijaspora, eStatus), али их ријетко користи.
 - 2 привредна субјеката (10%) је упознато са услугама, али их никад не користи.
 - 9 привредних субјеката (45%) није упознато са овим услугама.
2. Упознатост са услугама на Инфо пулту:
 - 17 привредних субјеката (85%) је упознато са услугама које могу добити на Инфо пулту општине Нови Град.
 - 3 привредна субјеката (15%) није упознато са овим услугама.

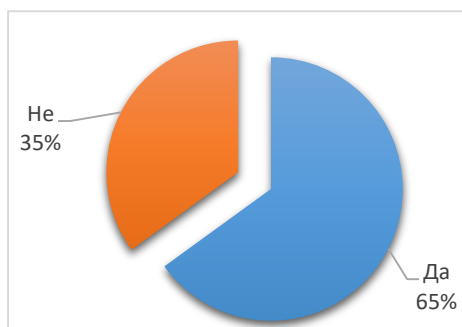
Иако већина привредних субјеката познаје електронске услуге и услуге на Инфо пулту, њихова честа употреба и детаљно познавање је ограничено, што указује на потребу за већим напорима у промоцији и обуци за коришћење ових алата.

На питање "На који начин се информисете о услугама општине Нови Град пословном сектору?", од 20 анкетираних привредних субјеката, резултати су показали сљедеће:

- **Путем интернета и општинског веб сајта:** 9 привредних субјеката (45%)
- **Путем медија и e-mail порука:** 9 привредних субјеката (45%)
- **Лични долазак у зграду Општине:** 8 привредних субјеката (40%)
- **Општина редовно шаље e –маил поруке пословном сектору** 8(40%)

Привредни субјекти користе различите канале комуникације за информисање о услугама општине, при чему интернет и општинска веб страница играју важну улогу, као и медији и e-mail поруке. Одсјек за управљање развојем редовно комуницира с пословним сектором путем e-mail порука, чиме се осигурава континуитет информисања и сарадње. Овакав вид комуникације доприноси јачању повезаности између Одсјека и пословног сектора.

На питање **"Да ли сте упознати са радом Привредног савјета општине Нови Град и да ли га сматрате корисним?"**, резултати анкете су показали сљедеће:

Мишљења о Привредном савјету су подељена, при чему већина привредних субјеката који су упознати са његовим радом сматра да је користан. Међутим, њих 7 или 35% нема довољно информација о раду Привредног савјета и о његовим активностима, што указује на потребу за већим информисањем о овом органу.

У наредном периоду потребно је унаприједити комуникацијске канале интензивнијим информисањем, с циљем повећања транспарентности рада и јачања сарадње између Привредног савјета и општинских институција.

На питање **„Да ли сте се сусрели са административним препрекама на локалном нивоу? Уколико јесте, са којим?“**, резултати анкете су показали сљедеће:

Сусрет са административним препрекама:

- 10 испитаника (50%) наводи да нису имали проблема и да се нису сусрели са административним препрекама на локалном нивоу.
- 5 испитаника (25%) сматрају „неадекватно решење проблема“ као једну од препрека на локалном нивоу.
- 2 испитаника (10%) наводе „спорост администрације“ као препреку.
- 3 испитаника (15%) наводи „нејасне информације“ као проблем.

Према мишљењима анкетираних привредника, као највеће проблеме наводе: високе цијене и низак квалитет, парафискални намети, сива економија, наплата потраживања и недостатак квалификоване радне снаге.

Учествовање у јавним расправама или консултацијама:

- 15 испитаника (75%) није учествовало у јавним расправама или консултацијама од значаја за развој општине.
- 3 испитаника (15%) је учествовало „више од 2 пута“ у јавним расправама или консултацијама од значаја за развој општине.
- 2 испитаника (10%) је учествовало „1-2 пута“ у јавним расправама или консултацијама од значаја за развој општине.

Привредни субјекти предлажу конкретне мере које обухватају унапређење инфраструктуре, смањење пореских оптерећења, побољшање подстицаја, развој туризма и привлачење страних инвеститора, као и побољшање регулаторног оквира и образовање радне снаге:

1. Инфраструктура и транспорт

- Отварање граничног прелаза за теретни саобраћај на ријеци Уни,
- Модернизација путне и саобраћајне мреже,
- Изградња бање Љешљани и искоришћавање њеног туристичког потенцијала,
- Улагање у енергетску и комуналну инфраструктуру.

2. Подстицаји и економски амбијент

- Смањење корупције,
- Пореске олакшице и субвенције за привредне субјекте,
- Квалитетнији и већи подстицаји за привреднике и предузетнике,

- Повољне кредитне линије и грантови,
- Стабилан пословни амбијент.

3. Развој туризма и страни инвеститори

- Привлачење страних инвеститора,
- Промоција локалних туристичких потенцијала,
- Подршка малим и туристичким бизнисима и сеоском туризму.

4. Образовање и радна снага

- Усклађивање образовног система за потребама тржишта рада,
- Обуке и програми преквалификације,
- Задржавање младих у локалној заједници.

5. Регулаторни оквир и административне процедуре

- Усклађеност у раду појединих одјељења унутар општине,
- Разумијевање од стране инспекција и контрола,
- Рад инспекција на сузбијању рада на црно.

6. Друштвена инфраструктура и квалитет живота

- Улагање у здравство и образовање,
- Развој културних и спортских садржаја.

3.3. Трошкови пословања

Из резултата анкете види се да већина привредних субјеката у Новом Граду сматра да су **цијене већине комуналних услуга адекватне**, али постоји и одређени број који сматра да су цијене превисоке, посебно када је ријеч о испорци електричне енергије.

Цијене комуналних дјелатности/услуга:

	Комуналне услуге	Цијена је превисока	Цијена је адекватна	Цијена је ниска
1.	Водоснабдјевање	3	17	0
2.	Канализација	4	16	0
3.	Одвоз комуналног отпада	10	10	0
4.	Испорука електричне енергије	12	8	0
5.	Телекомуникационе услуге	11	9	0
6.	Јавни превоз	10	10	0
7.	Јавна расвјета	3	17	0
8.	Издавање грађевинских дозвола	8	12	0
9.	Организовање јавног паркинга	6	14	0

Највеће незадовољство („цијена је превисока“) пословни субјекти исказују код цијене испоруке електричне енергије, телекомуникационих услуга, одвоза комуналног отпада и јавног превоза, које значајно повећавају њихове оперативне трошкове и смањују конкурентност.

Највеће задовољство („цијена је адекватна“) пословни субјекти исказују код цијене водоснабдевање и канализације, јавне расвјете и организовања јавног паркинга . Већина пословних субјеката сматра да су цијене ових услуга прихватљиве.

Највећа подијељеност мишљења:

- Одвоз комуналног отпада – 10 (превисока), 10 (адекватна),
- Јавни превоз – 10 (превисока), 10 (адекватна).

Ово показује да постоји одређени степен незадовољства, али да је значајан дио испитаника ипак задовољан.

Потенцијални проблеми:

Ниједна услуга није оцијењена као „ниска цијена“, што значи да нема осјећаја да је било која од њих повољна. Високи проценти незадовољства за електричну енергију и дозволе могу бити сигнал за разматрање могућих олакшица или регулације цијена.

Када је у питању висина локалних пореза, такси и накнада, анкетирани привредни субјекти су најнезадовољнији цијенама адвокатских и нотарских услуга, банкарских услуга, висином комунална накнада за стамбене и пословне објекте, те висином комуналних такси за заузимање јавних површина, за постављање реклама, рекламних паноа, билборда и сл. Ово указује на перцепцију да су финансијске и правне услуге значајно прескупе за привреднике.

Висина локалних пореза, такси и накнада:

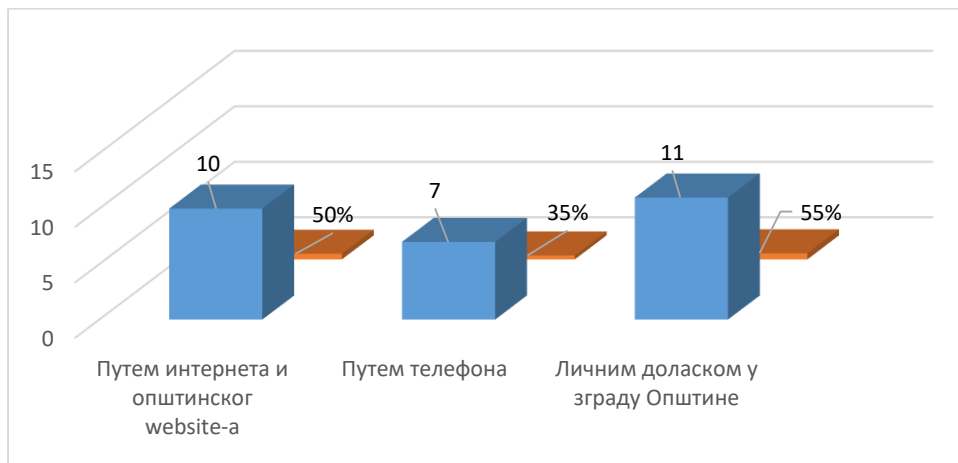
	Локални порези, таксе и накнаде	Цијена је превисока	Цијена је адекватна	Цијена је ниска
1.	Порез на непокретности	7	13	0
2.	Административне таксе из области просторног уређења	8	12	0
3.	Комуналне таксе (за заузимање јавних површина, за постављање реклама, рекламних паноа, билборда и сл.)	9	11	0
4.	Комуналне таксе за кориштење простора за паркирање возила на јавним паркиралиштима	7	13	0
5.	Комунална накнада за стамбене и пословне објекте	9	11	0
6.	Накнада за уређење градског грађевинског земљишта	7	13	1
7.	Земљишна рента	6	14	0
8.	Адвокатске и нотарске услуге	11	9	0
9.	Банкарске услуге	10	10	0

Највеће задовољство пословни субјекти наводе за висину цијене земљишне ренте, накнаде за уређење градског грађевинског земљишта, комуналне таксе за кориштење простора за паркирање возила на јавним паркиралиштима, пореза на непокретности, те административних такси из области просторног уређења. Ови резултати сугеришу да већина пословних субјеката сматра да су ове накнаде адекватне.

Привредници сматрају да је висина локалних пореза, такси и накнада углавном адекватна и усклађена са њиховим пословним могућностима. Ипак, истичу важност задржавања стабилности ових намета и редовног праћења њиховог утицаја на пословање како се не би нарушила конкурентност привреде.

Начин информисања о трошковима пословања

Испитаници се о трошковима пословања најчешће информису личним доласком у зграду Општине (11 или 55%), затим путем интернета и општинског website-a (10 или 50%) и телефонском путем (7 или 35%). Лични долазак се преферира због директне комуникације и могућности добијања потпуних и прецизних информација, док се интернет користи због брзине и доступности. Телефонски контакт је практичан за кратке и хитне упите.

3.4. Приступ финансијама

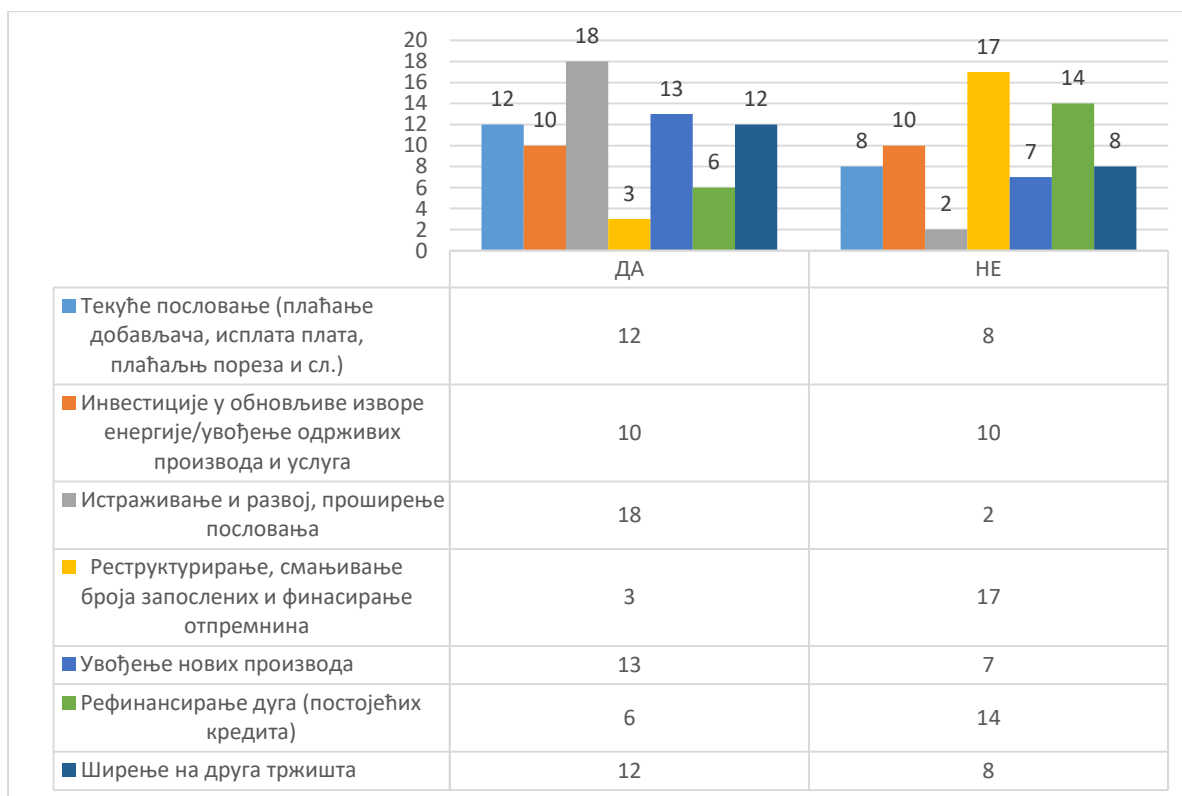
На питање „**Да ли ћете у наредном периоду имати потребу за додатним финансијским средствима за следеће активности?**“ привредни субјекти су могли да означе више од једне активности за које ће им бити потребна додатна финансијска средства.

Анкета показује да већина привредних субјеката има потребу за додатним финансијским средствима, првенствено за истраживање и развој(проширење пословања), за увођење нових производа, текуће пословање, те ширење на друга тржишта.

С друге стране, мањи број привредника планира реструктурирање, смањење броја запослених или рефинансирање постојећих кредита, што је добар показатељ стабилности пословања.

Из наведеног се може закључити да ови одговори указују на развојну оријентацију привредних субјеката и потребу за финансијском подршком у циљу јачања конкурентности и даљег раста.

Потреба за додатним финансијским средствима

Највећу потребу за финансијским средствима пословни субјекти исказују за:

- Истраживање и развој, проширење производње – 18 „да“,
- Увођење нових производа – 13 „да“,
- Ширење на друга тржишта – 12 „да“,
- Текуће пословање – 12 „да“ (плаћање добављача, исплата плата, плаћање пореза и сл.).

Ово показује да привредници највише требају финансијску подршку за проширење производње, развој нових производа и инвестиције у будућност, те текуће пословање.

Мању потребу за финансијском подршком пословни субјекти исказују за:

- Реструктурирање и отпремнине – 3 „да“, што је добар показатељ јер већина фирми не планира отпуштања,
- Рефинансирање дуга – 6 „да“, што значи да већина привредника нема велике проблеме са отплатом постојећих кредита.

Врсте подстицаја или олакшица које су користили пословни субјекти:

Врсте подстицаја/ олакшица	Да	Не
Подстицаји у пољопривредној производњи	2	18
Подстицаји за samozapošljavanje	5	15
Подстицаји за подршку новооснованих привредних друштава и предузетника	6	14
Ослобађање плаћања пореза на непокретности за обављање дефицитарне производно-занатаске дјелатности	2	18
Ослобађање плаћања пореза на непокретности за предузећа која се баве производном дјелатношћу и дефицитарном дјелатности	2	18

Анкета је показала да је коришћење подстицаја и олакшица које пружа општина Нови Град изузетно ниско. Већина испитаника није користила доступне облике подршке, док је највеће интересовање забиљежено код подстицаја за новооснована привредна друштва и предузетнике. У циљу унапређења ефикасности подстицајних мјера, потребно је поједноставити административне процедуре, те јачати комуникацију и информисаност привредних субјеката.

Највише коришћени подстицаји:

- Подстицаји за samozapošljavanje – 3 од 19 испитаника (15,8%),
- Подстицаји за подршку новооснованих привредних друштава и предузетника – 2 од 19 испитаника (10,5%),
- Подстицаји у пољопривредној производњи – 1 од 19 испитаника (5,3%).

Најпотребнији програми подстицаја/подршке приватном сектору од стране Општине Нови Град:

Врсте подстицаја/ олакшица	Веома потребн о	Потребн о	Непотребн о
Субвенције за запошљавање нових радника	13	7	0
Субвенције за набавку нових машина и опреме	17	3	0
Субвенције за преквалификацију и доквалификацију радне снаге	6	9	5
Субвенције за исплату накнада ученицима и менторима у току ученичке праксе	7	11	2
Подстицаји за оснивање нових предузећа	10	8	2
Подстицај за изградњу нових производних капацитета	11	9	0
Суфинансирање камата на кредите за МСП	10	5	5

Подстицај за увођење зелених (еколошких) технологија у производни процес (циркуларна економија, мјере за заштиту воде, ваздуха и земљишта, енергетска ефикасност, кориштење обновљивих извора енергије и сл.)	10	9	1
Подстицај за дигитализацију у предузећима	11	7	2
Бесплатне едукације у неформалном образовању	7	8	5
Бесплатно учешће на сајмовима и инвестиционим конференцијама	10	6	4
Организовање B2B састанака и сусрета са дијаспором	10	6	4
Савјетовање код приступа подстицајима и грантовима- помоћ код израде пројектних апликација и бизнис планова	13	7	0

Из резултата анкете о потреби за различитим типовима подстицаја и подршке приватном сектору у општини Нови Град може се закључити да привредници имају изражену потребу за субвенцијама за набавку нових машина и опреме ,субвенције за запошљавање нових радника, као и за савјетовање код приступа подстицајима и грантовима- помоћ код израде пројектних апликација и бизнис планова.

Највеће потребе су у области **запошљавања нових радника, модернизације производних капацитета, дигитализације и стручне помоћи у приступу подстицајима и грантовима** .

Највеће потребе за подстицајима:

- **Субвенције за набавку нових машина и опреме (85% веома потребно)**

Инвестиције у модернизацију производње и инфраструктуре постале су неопходне за конкуренцију на савременом тржишту. Подстицаји за набавку нових машина и опреме могу значајно побољшати производне капацитете привредних субјеката и омогућити им увођење иновација у производне процесе. Такви подстицаји су важни за постизање виших стандарда квалитета и продуктивности, као и за смањење трошкова и повећање ефикасности.

- **Субвенције за запошљавање нових радника (65% веома потребно)**

Запошљавање је основни фактор који покреће локалну привреду, а потреба за субвенцијама за запошљавање нових радника указује на стремљење привредника да прошире своје пословање. Студије показују да подстицаји за запошљавање имају дубок утицај на смањење незапослености, повећање производње и јачање конкурентности привредних субјеката. Стога, ова мјера представља важан алат у оснаживању привредне активности у општини.

- **Подстицаји за оснивање нових предузећа (50% веома потребно)**

Дугорочно гледано, изградња нових производних капацитета је основ за диверсификацију привредне структуре и развој нових индустрија. Потреба за овим подстицајем указује на то да привредници препознају важност развоја нових капацитета како би обезбиједили одржив раст и конкурентност на тржишту.

- **Суфинансирање камата на кредите МСП (50% веома потребно)**

Пословни субјекти често се сусрећу са тешкоћама у финансирању својих активности. Суфинансирање камата на кредите може бити веома корисно, али је потребно у контексту постојећих проблема ликвидности и финансијске стабилности предузећа.

- **Подстицаји за увођење зелених (еколошких) технологија у производни процес (циркуларна економија, мјере за заштиту воде, и земљишта, енергетска ефикасност, кориштење обновљивих извора енергије исл)(50% веома потребно)**

Подстицаји за увођење зелених еколошких технологија иу производни процес је од посебног значаја за привреднике јер доприноси смањењу дугорочних трошкова производње, повећању енергетске ефикасности, те омогућава приступ субвенцијама.

3.5. Квалитет инфраструктуре и комуналних услуга

„Како оцјењујете квалитет комуналних услуга и инфраструктуре у општини Нови Град“?

Резултати анкете указују на неједнолико задовољство квалитетом комуналних услуга и инфраструктуре у општини Нови Град. Привредници су генерално задовољни водоснабдијевањем, канализацијом и одвозом отпада, али се и даље истичу области које захтијевају значајна улагања, као што су електрична енергија, путна инфраструктура и јавни превоз. За даљи развој и привлачење нових инвестиција, потребно је усмјерити напоре на модернизацију инфраструктуре, повећање ефикасности јавних служби и побољшање услова за пословање.

Квалитет комуналних услуга и инфраструктуре:

Комуналне услуге и инфраструктура	Нимало нисам задовољан	Нисам задовољан	Донекле сам задовољан	Задовољан сам, али има још простора за побољшање	Веома сам задовољан
Водоснабдијевање	0	0	5	11	4
Канализација	2	3	5	8	2
Одвоз комуналног отпада	2	1	6	9	2
Испорука електричне енергије	5	6	2	7	0
Телекомуникационе услуге	3	5	6	6	0
Путна инфраструктура	2	2	3	8	0
Јавни превоз	7	0	4	7	2
Јавна безбједност	1	1	6	9	3
Рад инспекцијски служби	3	0	4	10	3
Јавна расвјета	1	3	4	10	2
Издавање грађевинских дозвола	0	2	7	8	2
Организовање јавног паркинга	0	2	8	8	2
Јавне зелене површине, дјечија игралишта и паркови	2	2	7	8	1

Водоснабдијевање (20% веома задовољни, 55% задовољни, 20% донекле задовољни)

Водоснабдијевање је једна од услуга која добија релативно високе оцјене од привредника. Од укупног броја анкетираних, више од 50% је задовољно (веома задовољно и задовољно, али има још простора за побољшање). Резултати показују да систем водоснабдијевања у највећој мјери испуњава основне потребе привредних субјеката.

Канализација (30% веома задовољни, 40% задовољни, 25% донекле задовољни)

Као и у случају водоснабдијевања, канализација је добро оцијењена, али са потенцијалом за побољшање. Са 40% задовољних анкетираних, може се закључити да је ова услуга прихватљива, али треба се обратити пажња на могућност унапређења инфраструктуре у овом сегменту.

Одвоз комуналног отпада (45% задовољни, 30% донекле задовољни)

Одвоз отпада такође добија висок проценат задовољства, са 45% привредника који су задовољни или веома задовољни. Ово указује на добар рад у овој области, али постоји потреба

за додатним унапређењем, посебно у контексту повећаних количина отпада и његовим одвожењем.

Испорука електричне енергије (25% нимало нису задовољни, 30% нису задовољни, 35% задовољни)

Резултати анкете указују на подијељено мишљење привредника о испоруци електричне енергије. Назадовољство се углавном односи на честе прекиде у напајању, нестабилност мреже, што утиче на континуитет пословања. Улагање у модернизацију електричне мреже и повећање поузданости мреже може овести до значајних побољшања у овом сегменту.

Телекомуникационе услуге (30% донекле задовољни, 30% задовољни)

Када су у питању телекомуникационе услуге, мишљење привредника, такође је подијељено. Међутим, као и код других услуга, увијек постоји простор за унапређење, посебно у погледу брзине и квалитета интернет конекције, што је важно за дигиталне пословне процесе.

Путна инфраструктура (40% задовољни)

Мањи број привредних субјеката је задовољан стањем путне инфраструктуре, с обзиром да је само 8 испитаника изразило задовољство. То указује на постојање проблема као што су лоше одржавање путева, недовољна повезаност што може отежавати транспорт робе и пословање.

Јавни превоз (35% нису задовољни, 35% задовољни)

Јавни превоз такође добија неке негативне оцјене, с обзиром на то да 35% привредних субјеката није задовољно постојећим стањем. Проблеми у јавном превозу могу значајно утицати на мобилност радне снаге и доступност радне силе, што има директан утицај на пословне активности.

Јавна расвјета (50% задовољни, 20% донекле задовољни)

Јавна расвјета у општини Нови Град добија углавном позитивне оцјене, али са неким резервама. 50% привредних субјеката изразило је задовољство, док 20% има умјерено задовољство, што указује на постојеће позитивне аспекте, али и потребу за даљим унапређењем.

Издавање грађевинских дозвола (40% задовољни)

Издавање грађевинских дозвола у општини Нови Град добија углавном позитивне оцјене, са 40% привредних субјеката који су задовољни процесом. Ово указује да већина привредника сматра да је процедура издавања грађевинских дозвола адекватна и да не представља велики проблем у реализацији њихових пројеката.

Међутим, и поред позитивних оцјена, постоји потенцијал за унапређење. Привредници који су заинтересовани за улагање у нове инфраструктурне пројекте често наилазе на потребу за бржим и ефикаснијим процесом. Убрзање издавања дозвола и поједностављење административних корака могли би значајно допринијети привлачењу нових инвестиција и побољшању пословне климе. Такође, одржавање транспарентности у овом процесу и јасно комуницирање са инвеститорима у свим фазама може додатно побољшати искуство привредника.

Организовање јавног паркинга (40% задовољни, 40% донекле су задовољни)

Организовање јавног паркинга у општини Нови Град добија релативно добре оцјене, са 40% привредних субјеката који су задовољни постојећим рјешењима. Ово указује на то да већина привредника сматра да су капацитети за паркирање задовољавајући и да не представљају велики проблем у свакодневном пословању.

Јавне зелене површине и дјечија игралишта (40% задовољни)

Оцјена јавних зелених површина и дјечијих игралишта показује 40% привредних субјеката који су задовољни постојећим стањем. Ово указује на то да је извјесно задовољство, али такође и на

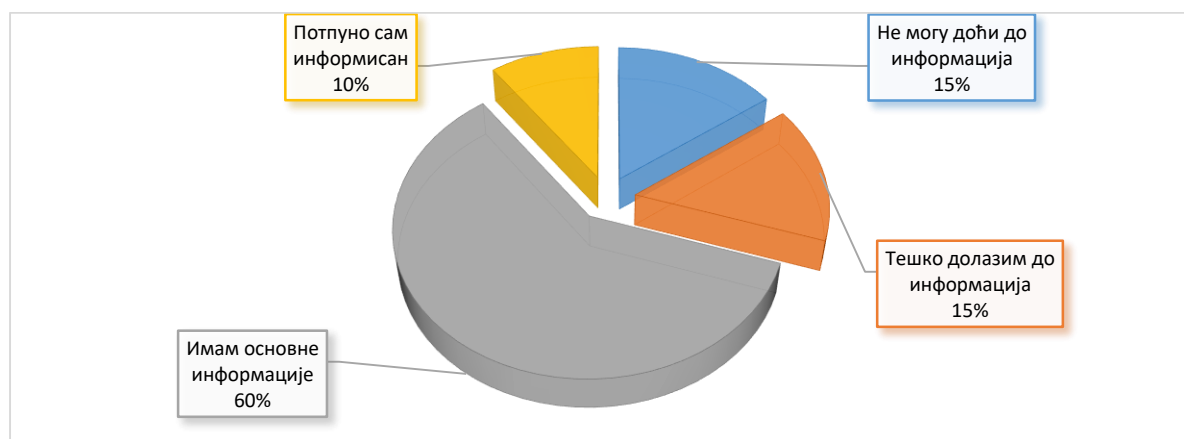
постојање простора за побољшање. Одговори су били различити, што може сугерисати на различите потребе привредника у зависности од локације њихових послова и животних окружења. Привредници, као и остали грађани, све више цијене добре услове за живот и рад у локалним заједницама, што укључује уређене јавне зелене површине и безбједна игралишта за дјецу. Ове површине не само да доприносе естетском изгледу града, већ и побољшавају квалитет живота становника, што је важно за задржавање и привлачење нових радника и становника.

На питање „**На који начин би се, по Вашем мишљењу, могла побољшати доступност и квалитет инфраструктуре и комуналних услуга на подручју општине Нови Град?**“, пословни субјекти су одговорили следеће:

- Модернизација и редовно одржавање водоводне и електро мреже,
- Проширење и модернизација јавне расвјете,
- Унапређење путне инфраструктуре и санација саобраћајница,
- Смањење прекида у снабдијевању електричне енергије,
- Јачање сарадње између локалне управе и привредника.

Како оцјењујете доступност информација о комуналним услугама на подручју општине Нови Град?

Резултати анкете показују да је доступност информација о комуналним услугама међу привредницима на средњем нивоу. Од укупно 20 анкетираних привредника, већина, њих 12 или 60% наводи да располаже само основним информацијама о комуналним услугама, што указује да су привредници дјелимично информисани. 6 привредника наводи да до информација долази тешко или да их уопште не може добити. Само 2 привредника сматрају да су у потпуности информисани, што показује на низак ниво доступности информација. Постоји потреба за унапређењем канала комуникације, као и јаснијим и доступнијим информацијама како би се унаприједило пословно окружење, те олакшано кориштење комуналних услуга.

„Колико сте задовољни брзином рјешавања Ваших захтјева и рекламација везаних за комуналне услуге?“

Из резултата анкете може се закључити да је највећи број привредних субјеката „задовољан“ или „веома задовољан“ радом институција у вези са брзином рјешавања својих захтјева и рекламација, али постоје области које захтијевају побољшања.

Незадовољство је присутно, али у мањем обиму. Привредници наводе препоруке за унапређење као што су: брзина одговора и јасноћа комуникације, ојачати дигиталне канале, те редовно пратити повратне информације и циљано дјеловати тамо гдје се појављује незадовољство.

Задовољство брзином рјешавања захтјева и рекламација везаних за комуналне услуге:

Мјесто подношења захтјев/рекламације	Јако сам незадовољан	Незадовољан	Ни незадовољан ни задовољан	Веома сам задовољан
Општина Нови Град (Путна инфраструктура, редови возње, јавна безбједност, рад инспекцијских служби, јавна расвјета, издавање грађевинских дозвола, организовање јавног паркинга)	0	3	12	5
КП „Водовод и канализација“ (водоснабјевање, канализација)	0	2	11	8
КП „Комус“ (одвоз комуналног отпада, одржавање јавних зелених површина)	1	3	9	7
ЗП „Електрокрајина“ (испука електричне енергије)	6	1	8	5
МТЕЛ (Телекомуникационе услуге)	2	5	10	3

4. ЗАКЉУЧЦИ

Потреба за радном снагом и обукама

На основу резултата истраживања може се закључити да међу анкетираним привредницима постоји изражена потреба за квалификованом радном снагом, посебно када су у питању занатска занимања. Иако половина испитаника није мијењала број запослених у посљедње три године, одређен дио њих планира запошљавање нових радника у наредном периоду, што указује на потенцијални раст пословних активности. Одређен дио анкетираних привредника наводи да се суочавало са недостатком радне снаге, што потврђује постојање проблема на тржишту рада. Као разлоге наводе: одлазак радника у иностранство, незаинтересованост домаће радне снаге, као и недовољну повезаност образовних установа и привреде. Најчешћи начин проналазак радника су лични контакти и Завод за запошљавање, док су образовне установе изостављене као извор радне снаге. Из наведеног се може закључити да постоји потреба за јачањем сарадње између послодаваца, образовног система и Завода за запошљавање, што би могло допринијети смањењу недостатка радне снаге.

Препреке у пословању и задовољство услугама локалне самоуправе

Анализа резултата анкете указује на подијељена мишљења привредних субјеката о пословном амбијенту у Новом Граду. Највећи број испитаника (40%) оцијенио је Нови Град као задовољавајуће мјесто за пословање, док (35%) оцјењује Нови Град као добро мјесто за пословање. Ови резултати указују на повољно пословно окружење, повољну географску позицију и постојање одређеног нивоа сарадње са локалном заједницом. Највећи проблем наводи се најављена намјера смјештања радиоактивног отпада на Трговској гори, коју је истакло 60% испитаника, док је 90% изјавило да би овај пројекат негативно утицао на пословање, а чак 95% испитаника сматра да би имао штетан утицај на имиџ и инвестициону привлачност општине. У погледу сектора са највећим потенцијалом за покретање профитабилног пословања, испитаници у највећој мјери истичу да је то пољопривреда и производња хране.

Трошкови пословања

Резултати анкете показују да већина привредних субјеката у Новом Граду сматра да су цијене већине комуналних услуга адекватне, али постоје и одређене области где је изражено незадовољство, као што су испорука електричне енергије. Високе цијене ових услуга стварају притисак на пословну заједницу и указују на потребу за разматрањем могућих ревизија цијена или увођењем олакшица.

Такође, резултати анкете о локалним порезима и таксама показују да су банкарске, адвокатске и нотарске услуге, комуналне таксе и комуналне накнаде за стамбене и пословне објекте оцијењене као превисоке. Привредници су задовољни цијенама као што су порез на непокретности и цијене за земљишну ренту.

Приступ финансијама

Резултати анкете показују да је већина привредних субјеката у општини Нови Град имају потребу за додатним финансијским средствима, с тим да се највећа потреба исказује у области истраживања и развоја, модернизације производних капацитета, увођење нових производа и ширење на нова тржишта. Привредници су идентификовали ове области као кључне за свој раст и одрживост, што указује на потребу за подршком која ће им омогућити да се прилагоде савременим захтевима тржишта и енергетским и еколошким изазовима.

Међутим, као приоритетне области наводе да су им потребне субвенције за набавку опреме, субвенције за запошљавање нових радника, као и суфинансирање камата на кредите, што потврђује развојну орјентацију локалне привреде.

Квалитет инфраструктуре и комуналних услуга

Резултати анкете показују да привредници у општини Нови Град генерално показују задовољство већином комуналних услуга, али такође постоје значајни сегменти који захтијевају додатне напоре и инвестиције. Водоснабдијевање, рад инспекцијски служби и јавна расвјета добијају највише оцјене, што указује на задовољавајућу ефикасност и квалитет ових услуга. Међутим, изражена незадовољства примјећују се у областима као што су електрична енергија, путна инфраструктура и јавни превоз. Проблеми са нестабилном испоруком електричне енергије, лошом путном мрежом и неадекватним јавним превозом имају потенцијал да озбиљно утичу на пословну продуктивност и привлачење нових инвестиција. Такође, иако већина привредника сматра да има основне информације о комуналним услугама, постоји јасна потреба за побољшањем приступачности детаљних и ажурних података о овим услугама.

У погледу брзине решавања захтева и рекламација, привредници углавном изражавају задовољство са услугама које пружају КП „Водовод и канализација“ и КП „Комус“, али постоје области које треба побољшати, као што су електричне услуге и телекомуникације. Такви проблеми могу озбиљно утицати на рад привредних субјеката и потребно је убрзати процесе решавања проблема у овим областима. Општина Нови Град има добру основу у погледу административних процедура, али је неопходно ојачати ефикасност и брзину одговора, посебно у контексту растућих потреба привредника.

5. ПРЕПОРУКЕ

1. Потреба за радном снагом и обукама:

- **Подршка програмима преквалификације, доквалификације и обукама** – организација циљаних програма обуке у сарадњи са привредом и образовним установама како би се радници усмјерили ка дефицитарним занимањима,
- **Јачање сарадње са образовним институцијама и привредним субјектима** – креирање образовних програма и пракси за ученике како би стекли неопходне вјештине за запослење,
- **Спречавање нелегалног рада** – појачане инспекцијске контроле и стварање бољих услова за формално запошљавање,
- **Развој предузетништва и самозапошљавања** – обезбјеђивање финансијских и савјетодавних програма за почетнике у бизнису како би се подстакла локална економија.

2. Препреке у пословању и задовољство услугама локалне самоуправе

Унапређење инфраструктуре и саобраћаја

Неопходно је системски ријешити проблеме у саобраћајној и комуналној инфраструктури, са посебним нагласком на прекатегоризацији ганичног прелаза Нови Град-Двор у гранични прелаз за теретни саобраћај, модернизацију путних праваца и убрзање активности на изградњи ауто-пута Бања Лука-Приједор-Нови Град, што би омогућило бржи и ефикаснији приступ тржиштима Европске уније. Планирана унапређења транспортне инфраструктуре представљају један од најзначајнијих предуслова за јачање конкурентности локалне економије, смањење трошкова пословања и привлачење домаћих и страних инвестиција.

Подстицаји и економски амбијент

Привредни субјекти указују на потребу смањења пореских оптерећења и парафискалних намета који успоравају пословање. Пожељно је увести циљане подстицаје за привреднике, као и креирати стабилније, предвидивије и повољније услове за оснивање и развој малих и средњих предузећа.

Развој туризма и привлачење страних инвестиција

Потребно је интензивирати активности на развоју туристичког сектора и промоцији инвестиционих потенцијала општине. Улагања попут развоја бање Љешњани и валоризације природних и културних ресурса региона могу значајно допринијети економском расту, диверзификацији привреде и отварању нових радних мјеста.

Образовање и радна снага

Недостатак квалификоване радне снаге представља једну од главних структурних препрека пословању. Потребно је унаприједити сарадњу образовних институција и привреде, развијати

програме стручног усавршавања и преквалификације, те подстицати предузетништво међу младима.

Друштвена инфраструктура и квалитет живота

Побољшање друштвене инфраструктуре остаје кључно за задржавање становништва и привлачење радне снаге. Приоритет треба дати унапређењу јавних услуга, комуналне опремљености, здравствених и образовних капацитета, као и општем подизању стандарда квалитета живота у складу са моделима одрживог локалног развоја.

Интензивирање активности против изградње Центра за збрињавање радиоактивног отпада на Трговској гори

Питање Трговске горе представља стратешки, еколошки и безбједносни приоритет за општину Нови Град и шири гранични регион. Потребно је наставити интензивну и координисану сарадњу са институцијама Републике Српске и БиХ у свим процесима који имају за циљ спречавање реализације овог пројекта, укључујући учешће у међудржавним механизмима, дипломатским активностима и међународним процедурама у складу са обавезама из ЕСРОО Конвенције. Неопходно је континуирано јачати стручне, правне и аналитичке капацитете, израђивати релевантне стручне студије и достављати аргументоване примједбе надлежним тијелима, уз стално информисање јавности и привредних субјеката о потенцијалним ризицима по здравље становништва, животну средину и локални економски развој. Овакво дјеловање представља кључну мјеру у заштити интереса локалне заједнице и спречавању дугорочних негативних посљедица.

3. Трошкови пословања- цијене комуналних услуга и локалних такси и накнада

- **Размотрити начине** за смањење трошкова електричне енергије за привреднике (потенцијални попусти, субвенције или боља тарифна политика).
- **Анализирати процес** издавања грађевинских дозвола како би се утврдило да ли је могуће поједностављење и смањење трошкова.
- **Наставити са постојећим моделом** цијена за водоснабдевање, канализацију, јавни превоз и телекомуникације, јер привредници углавном сматрају да су фер.
- **Редовно ажурирање** информација о трошковима пословања на интернет страници општине,
- **Додати интерактивне алате** (калкулаторе такси и накнада, честа питања, могућност онлајн консултација).
- **Промоција електронских услуга** општине Нови Град путем штампаних водича и интернет странице Општине,
- **Унапређење доступности** административних информација намјењених приватном сектору (web страница, водичи).

4. Приступ финансијама

Приоритизација развојних инвестиција и тржишног ширења: потребно је ставити акценат на истраживање и развој као кључни покретач будућег раста. Неопходно је инвестирати у иновације које омогућавају дугорочну конкурентност и стварање нове вредности на тржишту. Оваква улагања треба да буду основа за ширење пословања и излазак на нова тржишта како би се осигурала стабилност и развојна оријентација.

Унапређење производних процеса и иновације: потребно је континуирано улагати у развој нових производа и услуга како би се одговорило на промјењљиве захтјеве купаца и технолошке изазове. Инвестиције треба усмјерити ка модернизацији производних капацитета и набавци

савремене опреме, чиме се директно повећава ефикасност и квалитет крајњег производа. Овакав приступ омогућава јачање конкурентности локалне привреде.

Дигитализација и енергетска ефикасност: потребно је као приоритет поставити подстицаје за дигитализацију пословања и увођење зелених технологија. Улагања у обновљиве изворе енергије су од суштинске важности за дугорочну одрживост и смањење оперативних трошкова. Примјена дигиталних алата помаже у прилагођавању новим технолошким изазовима и повећава укупну ефикасност организације.

Подршка и информисаност: потребно је обезбједити стручну помоћ и савјетовање у припреми бизнис планова и пројектних апликација за приступ различитим фондовима и грантовима. Неопходно је значајно повећати ниво информисаности привредника о доступним подстицајима путем директне комуникације и дигиталних канала. Оваква подршка је кључна за превазилажење баријера и недостатка знања о процесима пријаве за финансијска средства.

Финансирање текућег пословања и ликвидност: потребно је успоставити ефикасне механизме који ће привредницима омогућити лакши приступ радном капиталу и краткорочним кредитима како би се осигурало несметано измиривање обавеза према добављачима, исплату плата и пореза. У оквиру својих надлежности, локална самоуправа треба да уведе програме суфинансирања камата на кредите за текућу ликвидност и рефинансирање постојећих дугова, чиме се директно смањује финансијски притисак и побољшава нето новчани ток предузећа.

5. Квалитет инфраструктуре и комуналних услуга

- Фокусирати се на **унапређење путне инфраструктуре**, електричне мреже и јавног превоза, који су највећи изазови за привредни развој, како би се побољшала мобилност и повећала поузданост услуга.
- Убрзати и поједноставити **процедуре за издавање грађевинских дозвола** и увести додатне мјере за убрзање решавања захтјева и рекламација, посебно у сектору телекомуникација и електричне енергије. Оптимизовати и убрзати процес издавања грађевинских дозвола, посебно у случајевима великих инфраструктурних пројеката који захтијевају хитну реализацију.
- Инвестирати у **побољшање јавних зелених површина и дјечијих игралишта**, као и у уређење јавне расвјете у индустријским и урбаним зонама, како би се створили бољи услови за живот и рад.
- Улагати у **енергетски ефикасне системе јавне расвете**, као што су LED светла, која могу смањити трошкове одржавања и потрошње енергије, као и повећати безбедност у градским и индустријским зонама.
- Увођење апликације за **електронско подношење захтјева за грађевинске дозволе** и праћење напредовања у реализацији.
- Улагати у **развој и одржавање јавних зелених површина, паркова и игралишта**, чиме ће се повећати квалитет живота у заједници. Ове површине не само да побољшавају естетски изглед, већ и доприносе здрављу и благостању становништва.
- Повећати **ефикасност инспекцијских служби** кроз редовне контроле и активнији приступ рјешавању проблема у области комуналних услуга и инфраструктуре.

ОБРАЂИВАЧ:

Одсјек за управљање развојем

У Новом Граду, јануар 2026.г.

НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ:

Мирослав Дрљача, дипл.инж.шум